

100 aastat kooliharidust Mikitamäel

(Algus «Koidus» nr. 95.)

SELIŠTŠENSKI KÜLAKOGUKONNA SEMSTVOKOOL USENITSA KÜLAS 1890—1924

Selištšenski külakogukonda kuulusid kõik Mikitamäe ümbruse külad lääne ja edela pool Mikitamäed. 1888. a. saatsid sealsed talupojad Pihkva semstvole palvekirja sooviga avada külakogukonnas kool.

1890. a. avaski ukseid siinkandis esimene kool Usenitsa külas. Selištšenski semstvokool asus talupoeg Jemeljan Vassiljevi majas, oli üheksaklassiline, kahe õppeaastaga. Juhatajaks ja õpetajaks määrati ristitud juut Aleksander Lippmann, usuõpetajaks Värskas kiriku papp Joann Skoropostinski. Kool teenindas 11 küla 1107 elanikuga. Õpetus toimus vene keeles. Lapsi oli algul 35—45, kõik poisid. Tütarlapsi võeti kooli alles 1896. a. Koolis õppisid ka mitmed Liivimaa kubermangu, Võru maakonna Kahkva ja Orava küla lapsed.

Koolijuhataja oli range ja nõudlik. Tal oli mereloast piits, mida õpilased väga kartsid. 1899. a. autasustati teda töö eest rahvahariduse alal kõrge autasuga — hõbemedaliga, kirjutisega «Hoole eest» Aleksandri lindil. Ta oli abielus, kuid lasteta. Oskas eesti, vene ja saksa keelt.

Venestamispoliitika oli koolis kõva. Eesti keeles rääkida ei tohtinud, selle eest karistati.

Õpilased istusid 5—8 kaupa pikkades pinkides. 1893. a. oli koolil õppetarvetest: 16 pliit-sit-krihvliit, 3 karpi kuiva tindipulbrit, 3 naela paberit, mõni eksemplar vana ja uut ajalugu, 2 aritmeetika ülesannete kogu, 10 vene-slaavi evangeeliumi.

Nõuded olid ranged. Iga

päev teostati järeleaitamist ja õhtusi õppusi. Õppeaasta jooksul töötasid õpetajad kirjaoskamatutega, õpetades neile lugemise ja kirjutamise algatusesid. Õpetati ka laulmist, võimlemist, käsitööd ja aiandust. Igal kevadel toimusid eksamid, kord aastas inspekteeriti kooli.

1893. a. saatis kool ellu esimese lennu 3-klasilise kooli lõpetajad — 9 poissi. Väga heade hinnetega lõpetas Peeter Aleksejev. 1895. a. lõpetas 10 poissi, neist väga heade hinnetega Semjon Petrov. 1900. a. oli lõpetajaid 12, nendest väga heade hinnetega Karl Jõgeva. 1904. a. lõpetasid väga heade hinnetega Vassili Stepanov ja Ivan Iljin, 1905. a. Andrei Jefimov, 1907. a. Ignati Petrov, Vassili Feodorov ja Alfred Seim, 1906. a. Ivan Feodorov, kellest hiljem sai sõjalaeva «Aurora» kapten.

1903. a. kolis kool majja, kus oli juba kaks klassiruumi, õpetajate tuba ja köök.

1905. a. sai Aleksander Lippmann 60-aastaseks. Ta oli selles koolis töötanud 15 aastat, üldse aga 42 aastat. Tema teened Mikitamäe piirkonna hariduselule alusepanemisel on kahtlematult suured. Sellisena on ta ka rahva mällu püsima jäänud. Pärast tema lahkumist määrati juhatajaks-õpetajaks Mihhail Boikov.

1907. a. lahkus papp Skoropostinski, olles seal töötanud 10 aastat. Tema asemele määrati Kolpino kiriku papp Vassili Semardin. 1908. a. sai uueks koolijuhatajaks talupoja perekonnast pärinev Kusma Mihhailov ja 1910. a. Ivan Seljugin (ka talupoja perest).

Kõigil nendel aastatel õõbis koolimajas palju õpilasi, põhjuseks halvad teed ja talvised külmad ja tuisud. Magati pinkidel või põrandal,

1912. a. lahkus suur osa õpilasi Mikitamäele uude kooli, Usenitsa küla kool aga töötas edasi kuni 1924. a., mil avati uus, Igrise algkool.

MIKITAMÄE KOOL TSAARI-VENEMAA AJAL 1912—1919

Mikitamäe küla elanik Semjon Reisengof töötas Peterburis vedurijuhina ja sai rongiõnnetusel vigastada. Riik määras talle küllaltki suure rahalise toetuse. Peterburis tekkis temal ja veel kolmel Mikitamäe mehel — Peeter Sontsil, Andrei Reisengof

fil ja Jakov Kruusmäel — mõte rajada uus kool Mikitamäele. Tsaarivõimudelt saadigi luba ning Semjon Reisengof ehitas oma kulu ja kirjadega uue koolimaja Mikitamäe külla. 1912. a. veebruaris valminud majas oli kaks suurt klassiruumi, õpetajate tuba, koridorid ja esik.

Seoses sellega, et maja valmis veebruaris, tulid Usenitsa koolist üle ka 3. klassi õpilased, kes siin samal aastal kooli lõpetasid. Neid oli 5. Õpetus toimus vene keeles. Esimeseks juhatajaks-õpetajaks määrati Maria Feodorova ja usuõpetajaks Kol-

pino kiriku papp Vassili Semardin.

Kui esimesel õppeaastal oli 29 õpilast, siis iga aastaga nende arv kasvas ja 1915.—1916. a. oli õpilasi juba 80. Sellel õppeaastal avati ka teine klassikomplekt. Uue õpetajana tuli tööle Veera Nikolajeva. Usuõpetust hakkas õpetama Värskas kiriku papp Leonid Rajevski. Need õpetajad töötasid Eesti Vabariigi ajani.

Tsaari-Venemaa aegse Mikitamäe 3-klasilise kooli lõpetas 80 õpilast.

(Järgneb.)
LEO REISSAR

TÄNA TÄHISTAB MIKITAMÄE KOOL OMA 100. JUUBELIT

Mikitamäe 9-kl. kooli õpetajad 1990. a. kevadel. Istuvad vasakult: Heli Leivo, Evi Jüriöö, õppealajuhataja Helle Raidla, Maire Alver; seisavad vasakult: Jutta Nurmeots, Aino Mähar, Alide Sonts, Milvi Naudi, Eva Sulaoja, Aino Soollind, Tea Kriisa, Leo Reissar ja Taimo Turi. Koolidirektor Vello Jüriöö esireas keskel.